

Rapport quickscan
Flora- en fauna-
activiteit
Erftransformatie

[Redacted]
[Redacted]

Opdrachtgever:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Opdrachtnemer:

[REDACTED]
[Onze vestigingen](#)
08 [REDACTED]
[REDACTED]

Projectgegevens:

Projectnummer: 208185
Datum: 9-9-2025
Projectleider: [REDACTED]
Opgesteld: [REDACTED]
Gecontroleerd: [REDACTED]
Status: Definitief
Versie: 1

© 2025 [REDACTED]

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Disclaimer: Dit rapport is opgesteld als onafhankelijke toets, met inachtneming van de informatie die is aangeleverd door de opdrachtgever en de beschikbare informatie over het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten op of nabij het plangebied. Dit voor zover deze bekend zijn op het moment van onderzoek en rapportage. Het veldonderzoek is met de grootste zorgvuldigheid en deskundigheid uitgevoerd. Desondanks kan niet volledig worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt. Evenmin kan worden uitgesloten dat na het veldbezoek soorten zich alsnog op het plangebied hebben gevestigd. [REDACTED] kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele (gevolg) schade als gevolg van later beschikbaar komende informatie of kennis. Aan de in het rapport opgenomen conclusies kunnen geen rechten worden ontleend.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling	5
2.1	Huidige situatie.....	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	5
3	Methode	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Bureauonderzoek	11
3.3	Terreinbezoek.....	11
4	Resultaten en effectbeoordeling	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Beschermde soorten.....	12
4.3	Rode Lijst soorten	24
4.4	Invasieve exoten	25
4.5	Bescherming gebieden	26
4.6	Houtopstanden.....	27
4.7	Natuurnetwerk Nederland	27
5	Conclusies en aanbevelingen	28
5.1	Inleiding	28
5.2	Beschermde soorten.....	28
5.3	Bescherming gebieden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.4	Opweg naar 100% natuurinclusief ontwikkelen, inrichten en beheren	31
5.5	Geldigheid rapportage.....	31
	Literatuurlijst.....	32
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	33

1 Inleiding

De familie ■■■ doet mee met de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) en stopt met het houden van melkvee. Om een verdienmodel te behouden zijn de initiatiefnemers voornemens het erf, aan de ■■■■■ te ■■■■■, te transformeren tot een zorgboerderij met recreatiewoningen. De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit het slopen van een open potstal en het bouwen van vier nieuwe recreatiewoningen.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Deze toetsing maakt duidelijk of, en hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van het natuurbeschermingsrecht.

Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan wordt bepaald wat de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling zijn. Tevens worden de eventueel noodzakelijke vervolgstappen behandeld.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied betreft het erf aan de [REDACTED] te [REDACTED], gelegen in de gemeente Steenwijkerland, provincie Overijssel (Afbeelding 1). Het erf is gelegen aan de voormalige Zuiderzeedijk en bevindt zich tegenwoordig in een open veenweidelandschap. Ook ligt het erf gedeeltelijk in Natura2000-gebied de Wieden. Het erf bestaat uit een woonhuis, enkele schuren en een open potstal. De oost- en zuidkant van het erf worden begrensd door een singel met bomen en struiken van een beperkte omvang. Aan de noordkant van het erf is een bredere singel met oudere beplanting aanwezig. Zowel aan de noord- als aan de zuidkant van het plangebied zijn twee grote waterpartijen aanwezig. Dit betreffen doorbraakkolken van de oude Zuiderzeedijk. Overige watervoerende elementen rondom het erf betreffen uitsluitend boerensloten. Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen zoals poelen en sloten aanwezig.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De familie [REDACTED] doet mee met de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) en stopt met het houden van melkvee. Om een verdienmodel te behouden zijn de initiatiefnemers voornemens het erf, aan de [REDACTED] te [REDACTED], te transformeren tot een zorgboerderij met recreatiewoningen. De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit het slopen van een open potstal en het bouwen van vier nieuwe recreatiewoningen (afbeelding 2 en 3). Er wordt een nieuwe afrit gerealiseerd om het verkeer naar de recreatiewoningen en het woonhuis gescheiden te houden. Ten behoeve van de ontwikkeling worden geen bomen gekapt.

In verband met de vereisten van de beëindigingsregeling moet het vee en de mest weg zijn in november 2025. Vanaf dat moment heeft de opdrachtgever geen inkomen meer tot het moment dat de recreatiewoningen zijn gerealiseerd. Daarom is er baat bij een snelle doorloop van het proces.

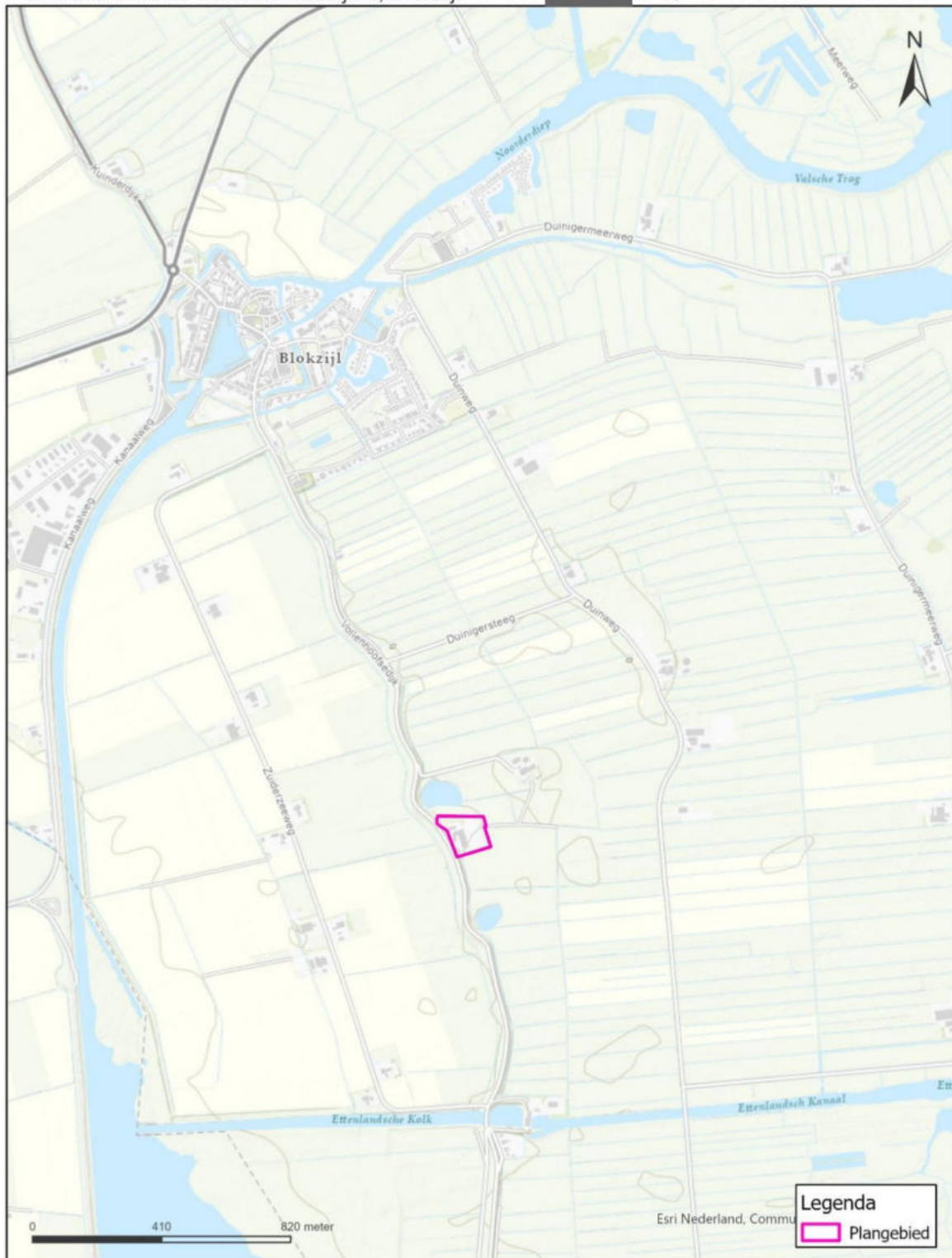
Quickscan flora- en fauna-activiteit

Erftransformatie Vollenhoofsedijk 3, Blokzijl

Auteur: [REDACTED]

Projectnummer: 208185

20-8-2025

Afbeelding 1: Ligging van het plangebied (Esri, 2025).

Quickscan flora- en fauna-activiteit

Erftransformatie Vollenhoofsedijk 3, Blokzijl Auteurs: [redacted] Projectnummer: 208185 15-8-2025

Afbeelding 2: Luchtfoto van het plangebied met daarop te slopen stal en de voorlopige posities van de nieuw te realiseren recreatiewoningen aangeduid (Esri, 2025).

- Recreatiewoning(en) op erf ter plaatse van bestaande schuur/boerderij
- single-woningen in begroeiing erfrand
- Nieuwe afrit

— I

- Bestaande schuren zijn onderdeel van de zorgfunctie, en houden van dieren
- plek voor bedrijfsmatige doeleinden, opslag voor gewassen en machines
- huidige koepad behouden, dit wordt een hoofdas tussen de verschillende functies

Inrichtingsplan

- Tweede inrit voor een scheiding tussen de verschillende functies
- Recreatieeenheden
- fruitbomen pluktuin activiteitsveld
- singel versterken met inheemse struiken en bomen

Afbeelding 3: Architectonische visie plangebied (Recreatie Architectuur, 2025).

Afbeelding 4: Impressie te slopen koeienstal, situatie op 11 augustus 2025.

Afbeelding 5: Impressie beoogde locaties voor recreatiewoningen, situatie op 11 augustus 2025.

3 Methode

3.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

3.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna);
- kaartweergaves van de beschermde gebieden en houtopstanden.

3.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor te verwachten soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag uitgevoerd door [REDACTED] ecologisch adviseur bij [REDACTED] (Kader – Ecologisch deskundige). Het veldbezoek is uitgevoerd op 11 augustus 2025 bij 15°C, helder weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van [REDACTED] beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of;
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt het natuurbeschermingsrecht, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied) en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

RVO voegt hier nog de volgende criteria aan toe: Een ecologisch deskundige is een persoon met aantoonbare specifieke ecologische kennis en ervaring. Hij of zij geeft ecologisch advies en/of begeleidt werkzaamheden op het gebied van habitats (natuurlijke leefgebieden) en soorten. En heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek te kunnen doen. Hiermee bedoelen we dat de ecologisch deskundige:

- de functionaliteit van leefgebieden en beschermde soorten (her)kent;
- kennis heeft van algemene erkende onderzoeksmethoden;
- ecologische werkprotocollen kan uitwerken;
- specifieke maatregelen kan begeleiden.

4 Resultaten en effectbeoordeling

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk behandelt de resultaten van het uitgevoerde (veld- en bureau) onderzoek en de te verwachten effecten als gevolg van het planvoornemen. Paragraaf 4.2 beschrijft waargenomen en te verwachten soorten waarvoor onder de Omgevingswet (artikelen 11.37, 11.46 of 11.54 van het Bal) mogelijk een vergunningsplicht (of vrijstelling) geldt.

In paragraaf 4.3 worden soorten behandeld die op de Nederlandse Rode lijst zijn vermeld en waarvoor een specifieke zorgplicht geldt (artikel 1.7 van het Bal). In paragraaf 4.4 worden de aangetroffen en te verwachten invasieve exoten behandeld.

Vervolgens wordt in paragrafen 4.5, 4.6. en 4.7 ingegaan op beschermde Natura 2000-gebieden, beschermde houtopstanden en het Natuurnetwerk Nederland.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Planten

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gelet op het huidige gebruik van het plangebied, als boerenerf met een voedselrijke bodem, was dit ook niet de verwachting. Ook vanuit de omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten (NDFF, 2025). Vrijwel alle beschermde plantensoorten komen voor in zeer specifieke biotopen als hoogvenen, kalkgraslanden, veenmosrietlanden en eeuwenoude muren. Deze specifieke biotopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied en daarmee zijn beschermde plantensoorten hier niet te verwachten.

Effecten en vergunning

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van de aanwezige biotoop uitgesloten. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit zijn daardoor niet aan de orde voor beschermde planten.

4.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foeragegebied.

In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootovleermuis en meervleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (Kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Het woonhuis op het erf is geschikt voor verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen door de aanwezigheid van openingen zoals open stootvoegen en spleten en gaten in muren en bij dakranden. De koeienstal daarentegen is vanwege de bouwkundige eigenschappen ongeschikt voor vleermuisverblijfplaatsen. Doordat de stal volledig bestaat uit plaatmateriaal, er geen openingen aanwezig zijn naar geïsoleerde ruimtes en de stal volledig in de wind staat is er daar geen geschikt leefgebied voor vleermuisverblijfplaatsen.

De bomen rondom de te bouwen recreatiewoningen zijn gezien het formaat en omvang ongeschikt voor vleermuisverblijfplaatsen. Alleen in de oudere bosschage aan de noordkant van het erf staan bomen die qua omvang en formaat geschikt kunnen zijn voor verblijfplaatsen van boombewonende soorten.

Foerageergebieden en vliegroutes

Het plangebied is redelijk geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De omgeving is eveneens geschikt als foerageergebied, onder meer door de aanwezigheid van groene elementen zoals bomenrijen en struweel. Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen, zoals houtsingels en bosranden, om zich langs te verplaatsen (zie ook kader – Foerageergebieden en vliegroutes). Dit worden vliegroutes genoemd. Vliegroutes zijn binnen het gebied niet aanwezig.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Effecten en vergunning

De te slopen koeienstal is door de bouwkundige eigenschappen ongeschikt voor verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen. Het woonhuis is wel geschikt voor vleermuisverblijfplaatsen maar valt buiten de invloedssfeer van de sloopwerkzaamheden. In de bomenrij ten noorden van het plangebied staan bomen die qua omvang en formaat geschikt zijn voor vleermuisverblijfplaatsen. Deze bomen worden niet gekapt en daarom zijn negatieve effecten op verblijfplaatsen van boom bewonende soorten op voorhand uitgesloten.

Door de sloopwerkzaamheden van de koeienstal uitsluitend bij daglicht uit te voeren kan verstoring van eventueel aanwezige vleermuisverblijfplaatsen elders op het erf op voorhand worden voorkomen. Bij de realisatie van de nieuwe recreatiewoningen en het gebruik hiervan is het van belang dat de verlichting in het plangebied niet toeneemt. Dit kan met enkele simpele maatregelen:

- niet uitstralende armaturen (Kader- Verlichting);
- plaatsen van afschermende beplanting;
- voorkom verlichting van boomkronen;
- tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan).

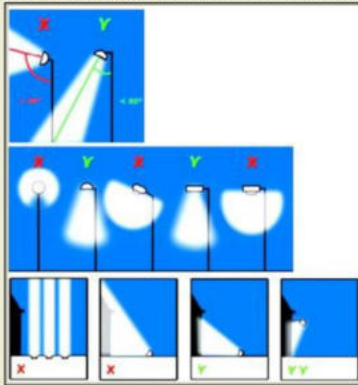
Kader – Verlichting

Een aantal nachttactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

Daarmee zijn negatieve effecten op vleermuisverblijfplaatsen uit te sluiten en is nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit niet aan de orde voor vleermuizen.

Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (zie Bijlage 1) geldt dat voor de in de wet benoemde soorten of soortgroepen in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Soorten waarvoor een vrijstelling geldt

In de omgevingsverordening van de provincie Overijssel (Omgevingsverordening Overijssel 2023; gepubliceerd op 25-04-2025, in werking op 01-05-2025) is voor de volgende (mogelijk) in het plangebied voorkomende soorten een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor ruimtelijke inrichting: konijn, haas, ree, vos en diverse soorten muizen, spitsmuizen en woelmuizen.

Soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Bever en otter

Het plangebied is gelegen binnen het verspreidingsgebied van de bever en de otter (verspreidingsatlas zoogdieren, 2025). Daarnaast zijn er de laatste 5 jaar meerdere waarnemingen bekend van bever en otter in de

nabije omgeving van het plangebied (NDFF, 2025). Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van aangetroffen zoals pootafdrukken, knaagsporen, uitwerpselen, wissels of een burcht aangetroffen. Zowel de bever als de otter heeft verblijfplaatsen nabij open water. Dit habitat is op het boerenerf niet aanwezig. Verblijfplaatsen van bever en otter zijn dan ook op voorhand uit te sluiten door het ontbreken van geschikt habitat.

Egel

Het plangebied is gelegen binnen het verspreidingsgebied van de egel (verspreidingsatlas zoogdieren, 2025). Daarnaast zijn er de laatste 5 jaar meerdere waarnemingen bekend van deze soort in de nabije omgeving van het plangebied (NDFF, 2025). Het erf vormt een geschikt leefgebied voor verblijfplaatsen van egel door de aanwezigheid van dichte begroeiing voor het woonhuis en in de bosrand ten noorden van het erf. Verblijfplaatsen van de egel zijn binnen het plangebied niet op voorhand uit te sluiten.

Kleine marterachtigen

Het plangebied is gelegen binnen het verspreidingsgebied van kleine marterachtigen zoals, bunzing, wezel en hermelijn (Verspreidingsatlas zoogdieren, 2025). Daarnaast zijn er de laatste 5 jaar waarnemingen bekend van bunzing en wezel in de nabije omgeving van het plangebied (NDFF, 2025). In het plangebied zijn geen zichtbare holen van mollen, konijnen of vossen aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaats voor kleine marterachtigen. Wel vormt door de aanwezigheid van dichte begroeiing en diverse rommelhoekjes het plangebied een geschikt leefgebied in de vorm van verblijfplaatsen van kleine marterachtigen.

Steenmarter

Het plangebied is gelegen binnen het verspreidingsgebied van steenmarter (Verspreidingsatlas zoogdieren, 2025). Daarnaast zijn er de laatste 5 jaar meerdere waarnemingen bekend van steenmarter in de nabije omgeving van het plangebied (NDFF, 2025). Het woonhuis en enkele schuren zijn in potentie geschikt voor verblijfplaatsen van steenmarter door de aanwezigheid van openingen groter dan 5 centimeter die door kunnen lopen in kruipruimtes. De koeienstal daarentegen is ongeschikt voor verblijfplaatsen door het open karakter en het ontbreken van openingen naar ruimtes tussen het plaatmateriaal. Tijdens het veldbezoek zijn er geen sporen zoals, uitwerpselen, prooirsten of pootafdrukken van de steenmarter aangetroffen. Hierdoor is de aanwezigheid van de steenmarter in de huidige situatie uitgesloten.

Overige zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt

Overige beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals eekhoorn, das, waterspitsmuis en wolf worden niet in het plangebied verwacht. Verblijfplaatsen ontbreken van deze soorten, er is geen geschikt leefgebied voorhanden en/of het plangebied valt buiten het bekende verspreidingsgebied. Mogelijk dat voor enkele soorten het plangebied wel onderdeel uitmaakt van het leefgebied, zoals foerageergebied, maar dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging in een groene omgeving.

Effecten en vergunning

Soorten waarvoor een vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime "andere soorten". Voor de genoemde beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de vergunningplicht opgesteld. Voor deze soorten is wel de algemene zorgplicht van toepassing.

Soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Bever en otter

Door het ontbreken van geschikt leefgebied voor verblijfplaatsen van otter en bever zijn negatieve effecten op deze soorten op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is niet aan de orde.

Egel

Verblijfplaatsen van de egel zijn door de aanwezigheid van verspreidingsgegevens en geschikt habitat binnen het plangebied niet op voorhand uit te sluiten. Met de beoogde ontwikkeling worden er geen wijzigingen aangebracht in de groenstructuren op het erf. De locaties van de te realiseren recreatiewoningen zijn momenteel volledig begroeid met gras en kunnen uitsluitend functioneren als foerageergebied voor de egel. Ook in de te slopen koeienstal zijn verblijfplaatsen op voorhand uit te sluiten door het ontbreken van beschutte plekken.

adviseert de bouwvlakken voor de recreatiewoningen vóór aanvang van de bouwwerkzaamheden kaal te houden om te voorkomen dat deze plekken op den duur geschikt raken voor verblijfplaatsen van de egel. Voor aanvang van de bouwwerkzaamheden van de recreatiewoningen is een eenmalige inspectie door een ecologisch deskundige noodzakelijk om vast te stellen dat het plangebied nog steeds ongeschikt is voor de egel.

Indien aan deze maatregelen wordt voldaan is nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit niet noodzakelijk voor de egel.

Kleine marterachtigen

Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen zoals bunzing, wezel en hermelijn zijn door de aanwezigheid van verspreidingsgegevens en geschikt habitat binnen het plangebied niet op voorhand uit te sluiten. De koeienstal en de locaties voor de nieuw te realiseren recreatiewoningen daarentegen vormen geen geschikt leefgebied voor verblijfplaatsen van kleine marterachtigen. Met de beoogde ontwikkeling worden er geen wijzigingen aangebracht aan de groenstructuren op het erf. Hierdoor blijven eventueel aanwezige verblijfplaatsen op het erf behouden.

adviseert de bouwvlakken voor de recreatiewoningen vóór aanvang van de bouwwerkzaamheden kaal te houden om te voorkomen dat deze plekken op den duur geschikt raken voor verblijfplaatsen van kleine marterachtigen. Voor aanvang van de bouwwerkzaamheden van de recreatiewoningen is een eenmalige inspectie door een ecologisch deskundige noodzakelijk om vast te stellen dat het plangebied nog steeds ongeschikt is voor deze soorten.

Indien aan deze maatregelen wordt voldaan is nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit niet noodzakelijk voor kleine marterachtigen.

Steenmarter

Het woonhuis en enkele schuren zijn geschikt voor verblijfplaatsen van de steenmarter. De koeienstal daarentegen is ongeschikt voor verblijfplaatsen van deze soort door het ontbreken van goed geïsoleerde open ruimtes. Bij de sloopwerkzaamheden van de koeienstal en de bouwwerkzaamheden van de recreatiewoningen zijn negatieve effecten op verblijfplaatsen van de steenmarter op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is niet noodzakelijk voor de steenmarter.

Overige zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt

Overige beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals eekhoorn, das, waterspitsmuis en wolf worden niet in het plangebied verwacht. Verblijfplaatsen ontbreken van deze soorten, er is geen geschikt leefgebied voorhanden en/of het plangebied valt buiten het bekende verspreidingsgebied. Mogelijk dat voor enkele soorten het plangebied wel onderdeel uitmaakt van het leefgebied, zoals foerageergebied, maar dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging in een groene omgeving. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is voor overige zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt dan ook niet aan de orde.

4.2.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd onder de Omgevingswet. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Jaarrond beschermde nesten

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen.

Huismus

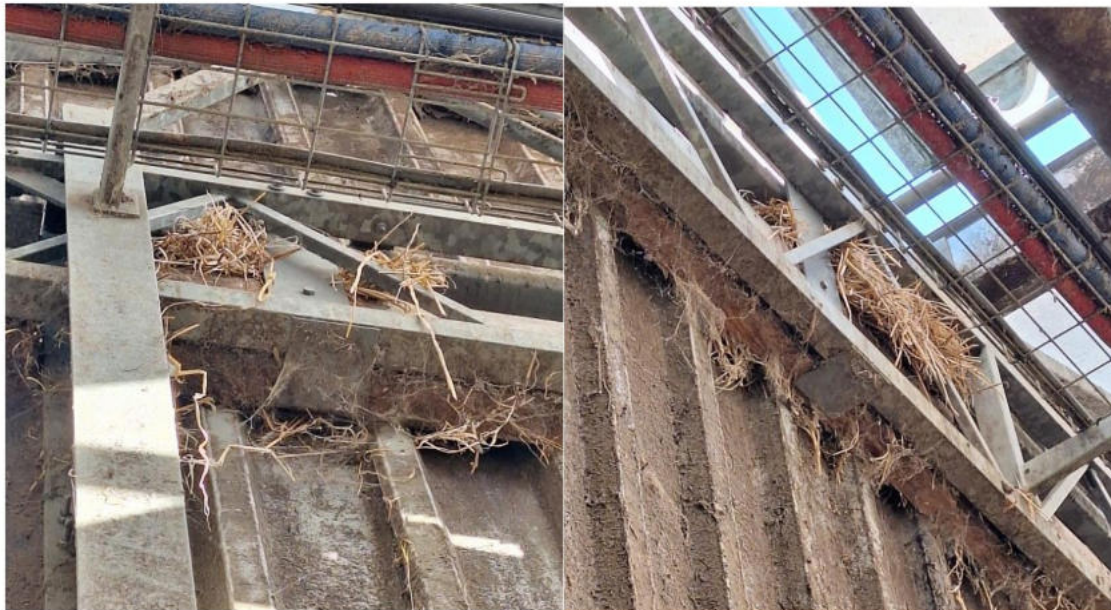
Tijdens het veldbezoek zijn in de te slopen koeienstal 5 recent gebruikte nesten van de huismus aangetroffen (afbeelding 6). Daarnaast broedt deze soort ook elders op het erf waaronder in het woonhuis en in de overige aanwezige schuren (afbeelding 7). De totale populatie van de huismus op het gehele erf wordt ingeschat op 15 tot 20 broedparen.

Boerenwaluw

Het erf vormt ook een geschikt leefgebied voor de boerenwaluw. In een van de te behouden schuren is een bezet nest van deze soort aangetroffen en vermoedelijk broedt de boerenwaluw ook in de andere schuur (afbeelding 7). In de koeienstal zijn daarentegen geen oude nesten van de boerenwaluw aangetroffen en deze worden ook niet verwacht door het ontbreken van geschikte posities om een nest tegenaan te bouwen zoals boven op lampen of tegen houten betimmering onder het dak.

Overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Er zijn in de bomen rondom het erf geen nesten aanwezig die kunnen worden gebruikt door soorten als buizerd, boomvalk, sperwer en torenvalk. Ook zijn er tijdens het veldbezoek geen sporen zoals krijtresten of braakballen aangetroffen van de kerkuil. De koeienstal vormt geen geschikt leefgebied voor nesten van de kerkuil door het open karakter, zonder gaten en ruimtes om tussen weg te kruipen.

Afbeelding 6: Recent gebruikte huismusnesten in de te slopen koeienstal.

Aangetroffen beschermde broedvogels

Erfttransformatie Vollenhoofsedijk 3, Blokzijl

Auteur: [REDACTED]

Projectnummer: 208185

15-8-2025

Afbeelding 7: Aangetroffen territoria van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (Esri, 2025).

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan de functionele leefomgeving (Kader) jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als spreeuw en zwarte roodstaart.

Kader – Functionele leefomgeving

De functionele leefomgeving van een nest en rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een nest kan alleen succesvol functioneren als er voldoende habitat van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen voortplanten. Het hele proces van eieren leggen tot en met het opgroeien van de jongen, schuilen en slapen moet er plaats kunnen vinden. Voor de huismus zijn enkele voorbeelden winterharde struiken, droge zandige plekken en een waterbron met dichtbij dekkingsmogelijkheden. Voor soorten met een jaarrond beschermde neststatus geldt dat het omliggende habitat ook van voldoende kwaliteit moet blijven voor het nest om te functioneren. Daarnaast kunnen er zwaarwegende redenen van ecologische aard zijn die bepalen dat een nest én de functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn. Afhankelijk van de lokale staat van instandhouding en de verdere kwaliteit van het leefgebied kunnen elementen die cruciaal zijn voor het nestsucces beschermd zijn.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van tuinen en boerenerven in het landelijk gebied. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; houtduif, merel, tjiftjaf, koolmees, pimpelmees en winterkoning.

Effecten en vergunning

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk.

Huisumus

Bij het slopen van de stal gaan er zeker 5 huismusnesten verloren en daarom is het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk voor huismus. De gehele populatie van de huismus op het erf wordt op basis van het aantal volwassenen en juveniele individuen op het erf ten tijde van het veldbezoek ingeschat op 20 broedpaar. Het merendeel van de huismusnesten op het erf blijft behouden. Aangezien er al een duidelijk beeld is van de huismussenpopulatie op het erf adviseert [REDACTED] om meteen over te gaan tot het aanvragen van een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit.

Boerenwaluw

Het erf functioneert als leefgebied van 2 tot 5 broedparen van de boerenwaluw. De te slopen stal is ongeschikt voor het bouwen van nesten van de boerenwaluw door het ontbreken van geschikte posities om een nest tegenaan te bouwen zoals boven op lampen of tegen houten betimmering onder het dak. In Overijssel is de boerenwaluw aangeduid als een zeer plaats-trouwe broedvogel die ieder jaar terugkeert naar een specifiek nest of afhankelijk is van bebouwing (categorie 3). Bij het slopen van de stal gaan er geen nesten verloren. Wel kan het verkopen van het vee leiden tot een afname van het voedselaanbod voor de boerenwaluw. In de omgeving zijn voldoende alternatieve voedselbronnen aanwezig waardoor dit niet leidt tot een negatief effect op de boerenwaluw. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is voor de boerenwaluw niet noodzakelijk.

Er wordt geadviseerd om wel maatregelen te treffen waar kan de boerenwaluw van kan profiteren zoals het realiseren van nieuwe boerenwaluwvoorzieningen van Unitura (Unitura, 2025).

Overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het slopen van de stal en het realiseren van nieuwe recreatiewoningen leidt niet tot negatieve effecten voor overige jaarrond beschermde soorten. Nesten van roofvogels zoals buizerd, boomvalk, sperwer en torenvalk zijn uitgesloten. De koeienstal vormt geen geschikt leefgebied voor nesten van de kerkuil door het open karakter, zonder gaten en ruimtes om tussen weg te kruipen. Wel maakt het plangebied mogelijk onderdeel uit

van het leefgebied zoals, foerageergebied van soorten als buizerd en kerkuil. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is voor overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten niet noodzakelijk.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Gelet op de beperkte omvang van het plangebied en het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor deze soorten, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde algemeen voorkomende soorten. In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soorten zijn bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een vergunning is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Omgevingswet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door verstoringe werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat schadelijke handelingen worden uitgevoerd waar een vergunning voor nodig is (artikel 11.37, lid 2 onder a t/m d van het Besluit activiteiten leefomgeving). De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien door een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Omgevingswet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Indien gedurende de werkzaamheden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden een in gebruik zijnde nest wordt aangetroffen dient, ongeacht het tijdstip van het jaar en de soort, gewacht te worden met de werkzaamheden tot de jongen het nest op eigen kracht hebben verlaten. Vangen en doden van vogels en vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen en eieren betreffen een overtreding van respectievelijk art. 11.37 lid 1 a en lid 1 b van het Bal (zie bijlage 1). Verstoring van het nest is eveneens strafbaar, indien er sprake is van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de soort (art. 11.37 lid 1 d van het Bal). Zodra een nest verlaten wordt als gevolg van verstoring wordt dit als vernielen van een nest beschouwd (overtreding artikel 11.37 lid 1 b van het Bal). De begeleidende ecoloog kan bepalen of er sprake is van een van de voornoemde verboden handelingen. Tot die tijd dienen de werkzaamheden rondom het nest te worden gestaakt.

4.2.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Het plangebied bevindt zich binnen het bekende verspreidingsgebied van de ringslang (Verspreidingsatlas reptielen, 2025). Ook is de ringslang in de afgelopen 5 jaar meerdere malen waargenomen, in het Ettenlandsch Kanaal, op ruim 500 meter afstand van het plangebied (NDFP, 2025). In het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig voor ringslang dat bestaat uit goed ontwikkelde waterlopen. Ook overige beschermde reptielen zoals adder, levendbarende hagedis en hazelworm zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, vergraafbare humeuze bosrand en venranden. Er zijn dan ook geen verspreidingsgegevens bekend van overige reptielen in en rondom het plangebied (NDFP, 2025).

¹ In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Effecten en vergunning

Aangezien geschikt habitat ontbreekt en er geen waarnemingen bekend zijn, is nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor reptielen niet noodzakelijk.

4.2.5 Amfibieën

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (zie Bijlage 1) geldt dat voor de in de wet benoemde amfibieën in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een vrijstelling geldt

De omgevingsverordening van de provincie Overijssel (Omgevingsverordening Overijssel 2023; gepubliceerd op 25-04-2025, in werking op 01-05-2025) is voor de volgende (mogelijk) in het plangebied voorkomende soorten een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor ruimtelijke inrichting: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, bastaardkikker en meerkikker. Voor deze soorten geldt de algemene zorgplicht.

Soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Het plangebied vormt een geschikt leefgebied voor de rugstreeppad. Tijdens een nader onderzoek in 2017 hebben ecologisch deskundigen van [REDACTED] meerdere adulte dieren en zeker 200 juveniele rugstreeppadden waargenomen in en rond de regenplassen tussen de kuilbulten op dit erf [REDACTED] 2017). Het leefgebied op het erf is tussentijds niet veranderd. Ook in 2025 is de rugstreeppad nog vastgesteld in de nabije omgeving van het plangebied (NDFP, 2025). Rugstreeppad kan dan ook niet worden uitgesloten en komt naar alle waarschijnlijkheid nog steeds voor in het plangebied.

Overige beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals poelkikker en heikikker, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken waterelementen in het plangebied. Wel zijn van de afgelopen 5 jaar enkele waarnemingen bekend van poelkikker en heikikker op ongeveer 1 kilometer afstand van het plangebied (NDFP, 2025).

Effecten en vergunning

Soorten waarvoor een vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime "andere soorten". Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de vergunningplicht opgesteld. Voor deze soorten is wel de algemene zorgplicht van toepassing.

Soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Negatieve effecten op de rugstreeppad kunnen niet op voorhand worden uitgesloten doordat bekend is dat deze soort zich in het verleden heeft voortgeplant binnen de grenzen van het plangebied en er nog steeds geschikt habitat voor de soort aanwezig is op het erf.

Op basis van de meest recente verspreidingsgegevens en de verhalen van de bewoners lijkt het alsof de populatiegrootte van de rugstreeppad in de omgeving is afgenomen. [REDACTED] adviseert om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aan te vragen voor rugstreeppad waarbij compensatiemaatregelen worden getroffen, gebaseerd op de oude populatiegrootte van het onderzoek in 2017 [REDACTED], 2017). in verband met de vergunningverlening wordt compensatiegebied gerealiseerd conform het kennisdocument rugstreeppad (BIJ12,2017).

Negatieve effecten op overige beschermde soorten zoals poelkikker en heikikker kunnen wel op voorhand worden uitgesloten door het ontbreken van geschikt voortplantingsbiotoop en overwinteringshabitat.

4.2.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en vergunning

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor vissen zijn niet aan de orde.

4.2.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Binnen 5 kilometer afstand van het plangebied komen meerdere beschermde libellensoorten voor waaronder kempense heidelibel, gevlekte witsnuitlibel, gevlekte glanslibel, noordse winterjuffer en sierlijke witsnuitlibel (NDFF, 2025). In het plangebied is geen geschikte habitat voor deze soorten aanwezig met name door het ontbreken van geschikte voortplantingswateren.

Ook overige ongewervelden platte schijfhoren, grote vos, grote weerschijnvlinder en zilveren maan worden niet verwacht binnen het plangebied. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit voedselrijk stilstaand water met een begroeiing van waterplanten en specifieke waardplanten als de boswilg, grauwe wilg iep en zoete kers. De dichtstbijzijnde recente waarneming van dergelijke beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied betreft een zilveren maan op 3 kilometer afstand van het plangebied. (NDFF, 2025).

Effecten en vergunning

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig of te verwachten door het ontbreken van geschikt biotoop en specifieke waardplanten. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit zijn voor ongewervelden niet aan de orde.

4.3 Rode Lijst soorten

Voorkomen en functie

Naar aanleiding van het veldbezoek en het bureauonderzoek zijn, naast de eerder beschreven soorten of soortgroepen in en rond het plangebied nog een aantal andere soorten te verwachten². Het gaat voor deze soorten om een kans dat deze in het plangebied kunnen worden aangetroffen, maar waarvoor geen specifieke verplichting geldt voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit. Wel is het aan zowel initiatiefnemer alsook de uitvoerders om vooraf na te gaan of de ingrepen gevolgen kunnen hebben voor aangetroffen soorten.

De specifieke zorgplicht voor rode lijst soorten houdt in dat in het geval dat de ontwikkeling een negatief effect heeft op de stand van instandhouding passende preventieve maatregelen getroffen moeten worden om deze nadelige gevolgen te voorkomen. Of, indien dat niet mogelijk is, er passende herstelmaatregelen worden genomen. Zie ook Bijlage 1 en artikel 11.6 van het Bal.

Tabel 1: waargenomen Rode Lijst soorten in de nabije omgeving van het plangebied (NDFP, 2025).

Soortgroep	Soort
Vogels	Graspieper
	Grauwe vliegenvanger
	Grutto
	Kneu
	Ringmus
	Spotvogel
	Tureluur
	Veldleeuwerik
	Watersnip
	Wulp
Alle insecten – (Schietmotten)	Notidobia spec.
Vaatplanten	Krabbenscheer
	Moeraslathyrus
	Plat fonteinkruid
	Veenreukgras
	Waterdrieblad
	Welriekende nachtorchis
Schimmels	Gewoon varkensoor

Effecten

Bij de sloop van de stal en de nieuwbouw van de recreatiewoningen worden geen negatieve effecten verwacht op de staat van instandhouding van de genoemde rode lijst soorten. Het treffen van preventieve- of herstelmaatregelen wordt dan ook niet noodzakelijk geacht voor rode lijst soorten.

² De opsomming in deze paragraaf is gebaseerd op informatie uit het NDFP of bij [redacted] bekende informatie of gedane waarnemingen tijdens het veldbezoek. Het kan niet worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt, of ten tijde van het veldbezoek niet aanwezig waren of waarvan geen algemeen beschikbare informatie over voorkomen in of rond het plangebied bekend is. Op basis van de zorgplichtbepalingen blijft initiatiefnemer of uitvoerder (een ieder) zelf verantwoordelijk om vooraf na te gaan of bepaalde soorten die op een rode lijst zijn geplaatst nadelige gevolgen kunnen ondervinden door de uit te voeren activiteit. Is dit het geval dan is degene ook wettelijk verplicht alles te doen wat in zijn of haar macht ligt om deze nadelige gevolgen te voorkomen of – indien dat niet meer mogelijk is – deze gevolgen te niet te doen of te mitigeren. Het niet naleven van deze zorgplicht kan bestuursrechtelijk worden gehandhaafd.

4.4 Invasieve exoten

Exoten of invasieve soorten zijn dieren of planten die door menselijk handelen buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied terecht zijn gekomen. Ook delen ervan, zoals zaden of wortelen, vallen onder die begrippen. De term 'exoot' is bedoeld om individuele exemplaren van een uitheemse soort mee aan te duiden. Onder de omgevingswet geldt een verbod op opzettelijke activiteiten met invasieve exoten van de Unie-lijst (BuRO, 2024). Dit is een lijst van de Europese Commissie waarop soorten staan die in delen van de EU-schade toebrengen aan ecosystemen. Er zijn dan ook rijksregels en internationale regels opgesteld om de introductie en verspreiding van invasieve exoten te voorkomen (artikel 11.108, lid 1). De terreineigenaar is verplicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen. Lukt dat niet? Dan moet de populatie zodanig worden beheerd dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Voorkomen en functie

Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten waargenomen die op de Unielijst invasieve exoten staan. In de nabije omgeving van het plangebied zijn 24 waarnemingen bekend van invasieve exoten. Het betreft hier waarnemingen van de muskusrat, nijlgans en gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (NDDF, 2025). De muskusrat en de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft komen vooral voor bij watergangen. Door het ontbreken van watergangen en geschikt broedbiotoop voor de nijlgans worden deze soorten niet binnen het plangebied verwacht.

Effecten

In deze situatie worden geen invasieve exoten verwacht binnen de begrenzing van het plangebied. Het treffen van beheers- of bestrijdingsmaatregelen tegen invasieve exoten is dan ook niet nodig. Mochten er toch invasieve exoten worden waargenomen dan wordt geadviseerd contact op te nemen met een ecologisch deskundige.

4.5 Bescherming gebieden

Ligging

De contouren van het erf, een deel van de te slopen stal en de posities van de nieuwe recreatiewoningen liggen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied De Wieden (afbeelding 8).

Ligging plangebied t.o.v. Natura2000-gebieden

Erftransformatie Vollenhoofsedijk 3, Blokzijl

Auteur: [REDACTED]

Projectnummer: 208185

15-8-2025

Afbeelding 8: Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied, De Wieden (Esri, 2025).

Effecten

Niet stikstof-gerelateerde effecten

De ligging van het plangebied binnen het Natura 2000-gebied de Wieden maakt dat er effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden zijn te verwachten. Er is reeds een voortoets Natura2000 opgesteld voor dit plan [REDACTED], 2025). Andere vervolgstappen zijn dan ook niet aan de orde.

Stikstof-gerelateerde effecten

Bij sloopwerkzaamheden en tijdens de aanlegfase van de recreatiewoningen wordt door bouwmachines en ander materieel stikstof uitgestoten. Een stikstofberekening is noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Voor dit project is reeds een stikstofberekening uitgevoerd.

4.6 Houtopstanden

Aangezien er binnen het plangebied geen bomen worden gekapt is nadere toetsing van houtopstanden niet noodzakelijk.

4.7 Natuurnetwerk Nederland

Ligging

Het plangebied ligt op ongeveer 800 meter afstand van begrensd NNN-gebied.

Effecten

De ontwikkeling is in strijd met het omgevingsplan, maar het plangebied ligt niet binnen het NNN of de zone ondernemen met natuur en water. Het NNN en de zone ONW kennen in deze provincie ook geen externe werking. Een toetsing aan het natuurbeleid is daarom niet noodzakelijk.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de conclusies en eventuele aanbevelingen over beschermde en vrijgestelde soorten als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling beschreven. Tot slot worden in paragraaf 5.3 adviezen gegeven om de plannen natuurinclusiever te ontwikkelen, inrichten en beheren.

5.2 Beschermde soorten

Vleermuizen

Conclusies

De te slopen stal is door de bouwkundige eigenschappen en het open karakter met tocht, niet geschikt voor vleermuisverblijfplaatsen. Door de sloopwerkzaamheden van de koeienstal uitsluitend bij daglicht uit te voeren kan versterking van eventueel aanwezige vleermuisverblijfplaatsen elders op het erf op voorhand worden voorkomen. Daarmee zijn negatieve effecten op vleermuisverblijfplaatsen uit te sluiten en is nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit niet aan de orde.

Aanbevelingen

Met betrekking tot het foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zal het plan/ de activiteiten geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied. Het is daarbij wel van belang dat de verlichting in het plangebied niet toeneemt. Dit kan met enkele simpele maatregelen:

- niet uitstralende armaturen (Kader- Verlichting);
- plaatsen van afschermende beplanting;
- voorkom verlichting van boomkronen;
- tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan).

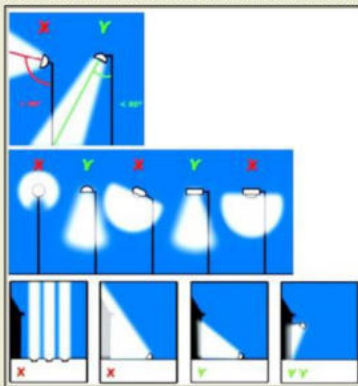
Kader – Verlichting

Een aantal nachttactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

Grondgebonden zoogdieren

adviseert de bouwvlakken voor de recreatiewoningen vóór aanvang van de bouwwerkzaamheden kaal te houden om te voorkomen dat deze plekken op den duur geschikt raken voor verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren zoals kleine marterachtigen en egel. Voor aanvang van de bouwwerkzaamheden van de recreatiewoningen is een eenmalige inspectie door een ecologisch deskundige noodzakelijk om vast te stellen dat het plangebied nog steeds ongeschikt is voor deze soorten.

Broedvogels

Jaarrond beschermde nesten

Huismus

Bij het slopen van de stal gaan er zeker 5 huismusnesten verloren en daarom is het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk voor huismus. Aangezien er al een duidelijk beeld is van de huismussenpopulatie op het erf adviseert om, in samenwerking met een ecologisch deskundige, in overleg te gaan met het bevoegd gezag over het overslaan van nader gericht onderzoek naar de huismus en direct over te gaan tot de vergunningsaanvraag.

Boerenwaluw

Bij het slopen van de koeienstal gaan er geen nesten van de boerenwaluw verloren. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is voor de boerenwaluw niet noodzakelijk.

Mogelijk kunnen er wel maatregelen worden getroffen waar kan de boerenwaluw van kan profiteren zoals het realiseren van nieuwe boerenwaluwvoorzieningen van Unitura (Unitura, 2025).

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving (cat. 5)

Gelet op de beperkte omvang van het plangebied en het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor deze soorten, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde algemeen voorkomende soorten. In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soorten zijn bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een vergunning is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Algemene broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Omgevingswet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat schadelijke handelingen worden uitgevoerd waar een vergunning voor nodig is (artikel 11.37, lid 2 onder a t/m d van het Besluit activiteiten leefomgeving). De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien door een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Omgevingswet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Indien gedurende de werkzaamheden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden een in gebruik zijnde nest wordt aangetroffen dient, ongeacht het tijdstip van het jaar en de soort, gewacht te worden met de werkzaamheden tot de jongen het nest op eigen kracht hebben verlaten. Vangen en doden van vogels en vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen en eieren betreffen een overtreding van respectievelijk art. 11.37 lid 1 a en lid 1 b van het Bal (zie bijlage 1). Verstoring van het nest is eveneens strafbaar, indien er sprake is van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de soort (art. 11.37 lid 1 d van het Bal). Zodra een nest verlaten wordt als gevolg van verstoring wordt dit als vernielen van een nest beschouwd (overtreding artikel 11.37 lid 1 b van het Bal). De begeleidende ecoloog kan bepalen of er sprake is van een van de voornoemde verboden handelingen. Tot die tijd dienen de werkzaamheden rondom het nest te worden gestaakt.

Amfibieën

Soorten waarvoor een vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de vergunningplicht opgesteld. Voor deze soorten is wel de algemene zorgplicht van toepassing.

Soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Negatieve effecten op de rugstreeppad kunnen niet op voorhand worden uitgesloten doordat bekend is dat deze soort zich in het verleden heeft voortgeplant binnen de grenzen van het plangebied. Negatieve effecten op overige beschermde soorten zoals poelkikker en heikikker kunnen wel op voorhand worden uitgesloten door het ontbreken van geschikt voortplantingsbiotoop en overwinteringshabitat.

In verband met de urgentie van de ontwikkeling wordt geadviseerd meteen over te gaan tot een vergunningaanvraag flora- en fauna-activiteit. Het nader onderzoek naar rugstreeppad uit 2017 is leidend voor deze vergunningaanvraag.

5.3 Opweg naar 100% natuurinclusief ontwikkelen, inrichten en beheren

Als [redacted] dagen wij onze opdrachtgevers uit om natuurinclusief te ontwikkelen, in te richten en te beheren. En daarmee samen maximaal impact te maken. Zo werken we samen aan een gezonde toekomst van huidige en toekomstige generaties.

Vanuit deze ambitie geven wij u het volgende advies mee:

- *Het is inmiddels algemeen bekend. Het aantal insecten loopt wereldwijd terug, ook in Nederland blijkt dit uit meerdere studies. Insecten zijn erg belangrijk in het ecosysteem als plaagbestrijders, bestuivers en als voedsel voor vogels en andere dieren. In het plangebied worden bomen en struiken aangeplant, dit is natuurlijk positief, maar kan met slimme keuzes nog meer bijdragen aan de biodiversiteit.*

Door bij de landschappelijke inpassing van het erf te kiezen voor soorten die van nature voorkomen (gebiedseigen soorten) en waarvan de zaden uit Nederland komen (genetisch autochtoon) kunnen insecten uit de omgeving optimaal van deze bomen en struiken profiteren. Wist u dat op een Amerikaanse eik 12 soorten insecten voorkomen en op een inheemse zomereik of wilg meer dan 400? Dit komt doordat onze insecten al duizenden jaren samenleven met inheemse bomen en struiken. Kies bij het planten voor inheemse bomen die zijn opgekweekt uit Nederlandse zaden of stekken.

Voor de insecten is dit een wereld van verschil!

- *Veel soorten dieren zijn afhankelijk van gebouwen. Doordat in ons land de steden en dorpen steeds groter worden, wordt dit een steeds belangrijker leefgebied voor dieren en planten. Door kleine aanpassingen aan de ontwerpen van de nieuwe recreatiewoningen kunnen deze gebouwen ook een functie voor de huismus, zwarte roodstaart, spreeuw en vleermuizen vervullen. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbrengen van speciale dakpannen, inbouwkasten of het toegankelijk houden van de spouw voor vleermuizen.*

100% natuurinclusieve leefomgeving. Daar gaan we samen voor!

5.4 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- NVWA (2025, 7 augustus). Unielijst invasieve exoten. Invasieve Exoten, <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten>
- ESRI Nederland (2025). <https://www.esri.nl/nl-nl/home>
- [REDACTED] (2017). Projectplan en resultaten onderzoek rugstreepad, [REDACTED], [REDACTED]
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFD (2025). Nederlandse Databank Flora en Fauna. <https://www.ndff.nl/>
- [REDACTED] (2025). Brief voortoets Natura2000.
- Recreatie Architectuur (2025) Stedenbouwkundige en Architectonische visie [REDACTED], [REDACTED]
- Unitura (2025). Unitura boerenwaluwkom <https://unitura.nl/product/bzp1-boerenwaluwkom/>
- Verspreidingsatlas (2025). <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

Soorten:

- BIJ12 (2023). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. BIJ12, versie 2.1, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Rugstreepad *Bufo calamita*. BIJ12, versie 1.0, Utrecht.

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Inleiding

Het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn in de meeste gevallen het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In deze bijlage wordt kort ingegaan op de relevante regels waaraan voldaan moet worden.

Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming (toetsing flora- en fauna-activiteit) is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “Andere soorten”.

Schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningplichtige situatie onder de Omgevingswet

Het systeem van de Omgevingswet wijkt af van wat eerder in de Wet natuurbescherming was opgenomen; er is niet langer sprake van absoluut verbod met een mogelijkheid om ontheffing van dit verbod te krijgen, maar van vergunningplichtige handelingen behoudens wanneer men beschikt over een daartoe bedoelde omgevingsvergunning. De Omgevingswet gaat uit van het ‘ja, mits-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal schadelijke handelingen genoemd die leiden tot een vergunningplichtig geval of situatie (zie tabel 1). De schadelijke handelingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Andere (nationaal) beschermde soorten’).

Voor welke situaties een omgevingsvergunning voor de flora- en fauna-activiteit nodig is vastgelegd in hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Vogels (Vogelrichtlijnsoorten)

Dit regime betreft alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn. Hiervoor gelden de volgende schadelijke handelingen:

- er geldt vergunningplicht voor activiteiten die kunnen leiden tot het opzettelijk doden of vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 Vogelrichtlijn;
- tevens geldt vergunningplicht voor het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren én het opzettelijk storen van vogels.

Dit is vastgelegd in artikel 11.37 van het Bal.

Europees beschermde soorten

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³. Hiervoor gelden de volgende schadelijke handelingen:

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

- er geldt vergunningplicht voor het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk verstoren, doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn;
- er geldt vergunningplicht voor het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren én het verstoren en het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bedoelde diersoorten;
- er geldt ook vergunningplicht voor het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de Habitatrictlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Dit is vastgelegd in artikel 11.46 van het Bal.

Andere (nationaal) beschermde soorten

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven. Hiervoor gelden de volgende schadelijke handelingen:

- er geldt vergunningplicht voor het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten zoals genoemd in bijlage IX, onder A van het Bal;
- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van de hiervoor bedoelde dieren;
- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B van het Bal.

Dit is vastgelegd in artikel 11.54 van het Bal.

Tabel 2. Overzicht schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningplichtige situatie onder de Omgevingswet.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal)	Beschermingsregime soorten Habitatrictlijn (art. 11.46 Bal)	Beschermingsregime Andere soorten (art. 11.54 Bal)
Lid 1, onder a het is verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of opzettelijk te vangen	Lid 1, onder a het is verboden in het wild levende dieren in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of opzettelijk te vangen	Lid 1, onder a het is verboden beschermde, in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers opzettelijke te vangen en te doden
Lid 1, onder b het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen of nesten weg te nemen	Lid 1, onder b het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te storen	Lid 1, onder b het is verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Lid 1, onder c Het is verboden eieren te rapen of onder zich te hebben	Lid 1, onder c het is verboden eieren van in het wild levende dieren opzettelijk te vernielen of te rapen	Lid 1, onder c het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen
Lid 1, onder d Het is verboden opzettelijk vogels te storen, tenzij het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort	Lid 1, onder d het is verboden voortplantings- of rustplaatsen van in het wild levende dieren te beschadigen of te vernielen	
	Lid 1, onder e het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen	

Deze schadelijke handelingen mogen niet uitgevoerd worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling van vergunningplicht geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve vergunning);

- de activiteit deel uitmaakt van een vastgesteld programma;
- een vergunning is verkregen.

Voor een aantal handelingen zijn vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

De schadelijke handelingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime nog steeds een schadelijke handeling.

Voor vogels geldt dat verstoren geen vergunningplichtig geval is als de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 5.1, lid 2 onder g Ow gelezen in samenhang met § 11.2 Bal*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft een schadelijke handeling, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt er geen vergunningplicht voor het opzettelijk doden of vangen en vernielen of beschadigen van vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen van bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 11.54 lid 2 sub a Bal*).

Vrijstellingen

De vergunningplicht zoals hiervoor benoemd is niet absoluut. De vergunningplicht voor bepaalde handelingen bestaat niet als er voor deze handelingen of activiteiten een vrijstelling is verleend. Dergelijke vrijstellingen kunnen landelijk gelden en worden door de Minister vastgesteld. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening ook bepaalde vrijstellingen verlenen. Deze vrijstellingen verschillen per provincie.

Er bestaan ook andere wetsinstrumenten die een vergunningplicht uitsluiten. Dit kan doordat bepaalde activiteiten zijn opgenomen in een programma, of dat de handelingen worden uitgevoerd op grond van een aangewezen gedragscode. Wanneer dit aan de orde is wordt dit verderop in het rapport toegelicht.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de schadelijke handelingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal, vooral algemeen voorkomende en beschermde, zoogdieren en amfibieën vrijgesteld van de vergunningplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet en Wet natuurbescherming is reeds ervaring opgedaan met een dergelijke programmatische aanpak. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een generieke vergunningen verleend. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Afwijken van schadelijke handelingen

Om af te mogen wijken van de schadelijke handelingen (en deze toch te mogen overtreden) via een vergunning of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een vergunning worden verleend. Hieronder worden de drie vereisten nader toegelicht.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de schadelijke handeling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vergunning worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende vergunningen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. de Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied);
2. het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van schadelijke handelingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en daarmee een schadelijke handeling binnen het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor schadelijke handelingen niet kunnen worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om schade op soorten te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de **Vogelrichtlijn** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de **Habitatrichtlijn**, het **Verdrag van Bern** of het **Verdrag van Bonn** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor **andere 'nationaal' beschermde soorten** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Zorgplichten

Tot slot gelden onder de Omgevingswet een aantal (nieuwe en uitgebreide) specifieke zorgplichtbepalingen. Deze worden hieronder toegelicht. Belangrijk is dat vanaf 2024 ook een specifieke zorgplicht geldt voor soorten die op een Nederlandse Rode lijst zijn geplaatst. Deze zorgplicht heeft tot gevolg dat ook vooraf moet worden nagegaan of er een kans is dat één of meer van deze Rode lijst-soorten binnen of in de directe omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. Dit voor zover het om soorten gaan die niet al onder het hiervoor beschreven beschermingsregime vallen en waarvoor vergunningplicht geldt in geval van handelingen met schadelijke gevolgen. Voor deze Rode lijst-soorten is in hoofdstuk 4 en 5 een eigen paragraaf opgenomen.

Voor iedere activiteit, handeling, ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot vergunningplicht, of dat mogelijk een vrijstelling van deze vergunningplicht geldt. Maar ook of er mogelijk een specifieke zorgplicht van toepassing kan zijn.

Algemene zorgplicht

In artikel 1.7 van de Omgevingswet is opgenomen dat iedereen die weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving:

- alle maatregelen moet nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- als die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, moet hij die gevolgen zoveel mogelijk beperken en ongedaan maken;
- als de gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, moet hij die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden gevraagd.

Daarnaast is in artikel 1.7a van de Omgevingswet ook een algemeen gebod opgenomen. Daarin is vastgelegd dat:

“Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht:

- *alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.”*

Het betekent bijvoorbeeld dat iemand verplicht is om te voorkomen dat dieren en planten onnodig gedood worden, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Verder is het op grond van artikel 2.1 van de Wet dieren verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen. Dat geldt ook voor in het wild levende dieren.

Specifieke zorgplicht

Naast deze algemene zorgplicht gelden vanaf 2024 ook een aantal specifieke zorgplichten (artikel 4.3 van de Omgevingswet).

Deze specifieke zorgplichten in relatie tot natuur staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Flora- en fauna-activiteiten

Voor dit plan zijn de in artikel 11.27 van het Bal opgenomen specifieke zorgplichten voor het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten van belang.

Samengevat komen deze zorgplichten op het volgende neer:

Een ieder die een activiteit wil gaan uitvoeren en waarbij hij of zij weet, of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden of soorten dan is hij/zij verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen of zelfs de activiteit niet uit te voeren. Is er toch noodzaak voor deze activiteit en kunnen de nadelige gevolgen niet geheel worden voorkomen dan moet er voor gezorgd worden die gevolgen zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Meer specifiek geldt een plicht om:

voorafgaand aan de activiteit na te laten gaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op of nabij de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid daarvan:

- van nature in Nederland in het wild levende vogels;

- van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn;
- dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX bij het Bal of in de Nederlandse Rode lijsten; en
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

Wanneer dit het geval is dient de initiatiefnemer op objectieve wijze vast te (laten) stellen dat nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Kan dat niet dan zal moeten worden nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten en moeten er (aantoonbaar) passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen, worden gemonitord of de maatregelen werken en worden zo nodig herstelmaatregelen uitgevoerd.

Invasieve uitheemse exoten

Exoten of uitheemse soorten zijn dieren of planten die door menselijk handelen buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied terecht zijn gekomen. Ook delen ervan, zoals eicellen, zaden of wortelen, vallen onder die begrippen. De term 'uitheemse soort' is bedoeld om een hele soort mee aan te duiden. De term 'exoot' is bedoeld om individuele exemplaren van een uitheemse soort mee aan te duiden.

Onder de Omgevingswet geldt een verbod op opzettelijke activiteiten met invasieve uitheemse exoten van de Unielijst. Dit is een lijst van de Europese Commissie waarop soorten staan, die in delen van de EU-schade toebrengen een ecosystemen. Er zijn dan ook rijksregels en internationale regels opgesteld om de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse exoten te voorkomen (Art.11.108, lid 1). De volgende opzettelijke handelingen met soorten van de Unielijst zijn verboden:

- het grondgebied van de Unie binnenbrengen (ook niet door middel van doorvoer onder douanetoezicht);
- houden (ook niet in een gesloten omgeving);
- kweken (ook niet in een gesloten omgeving);
- naar, uit of binnen de EU vervoeren (behalve het vervoeren naar voorzieningen vanwege uitroeiing);
- in de handel brengen;
- gebruiken of uitwisselen;
- toestaan om zich voort te planten, te kweken of te telen (ook niet in een gesloten omgeving);
- vrijlaten in het milieu.

Het gaat hier dus om opzettelijke activiteiten. Daarnaast gelden er verplichtingen om alle noodzakelijke stappen te nemen om de (on)opzettelijke introductie of verspreiding van soorten van de Unielijst te voorkomen.

Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming (toetsing Natura 2000-activiteit) worden binnen de Omgevingswet de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten of projecten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Essentieel is dat vergunningplicht geldt als uit een Natura 2000-toets volgt dat activiteiten verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied.

Net als bij soorten zijn er ook in de wet mogelijkheden om van deze vergunningplicht af te wijken wanneer de bepaalde activiteit is vastgelegd in een programma, de provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Dit is vastgelegd in paragraaf 11.1.2 van het Bal.

Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van een boom of bomen uit een houtopstand is niet zomaar toegestaan onder de Omgevingswet. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder houtopstand wordt verstaan:

- iedere zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwingscontour houtkap' bij besluit vast. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en maatwerkvoorschrift. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwingscontour houtkap. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel geldt er geen meld- en herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwingscontour houtkap;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- houtopstanden die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 are, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

De provincie kan middels een maatwerkvoorschrift een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan met een maatwerkvoorschrift afwijken van de Rijksregels over vellen en herbeplanten. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning van de gemeente nodig. Het aanvragen van deze omgevingsvergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar worden gedaan.

Voor onderstaande houtopstanden geldt geen melding- en herplantplicht:

- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'ja, mits- principe. In principe zijn ontwikkelingen toegestaan mits zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied niet aantasten.

Een toetsing aan het natuurbeleid is alleen noodzakelijk als de ontwikkeling in strijd is met het omgevingsplan. In een aantal provincies kent het natuurbeleid externe werking of zijn bepalingen opgenomen waaraan het omgevingsplan dient te voldoen. Dit is vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening.

